

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni illoqarfinni nunaqarfinnilu kigutit nakorsa qarfiunngitsuni innuttaasut kigutigissaarnikkut naligiinnerusumik sullissivigineqarnissaat anguniarlugu, atuuttumik aaqqissuussinerup nalilersorneqarnissaa aammalu pisariaqartunik nutaanik aaqqiissutissanik imaqartumik nuna tamakkerlugu periusissiamik Naalakkersuisut suliaqarlutik kingusinnerpaamik UKA2028-mi Inatsisartunut saqqummiussinissaannik peqquneqarnissaa Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mette Arge-Hammeken, Naleraq)

Tunngavilersuut

Kalaallit Nunaanni innuttaasut tamarmik najugaqarfitsik apeqqutaatinnagu peqqinnissaqarfimmi naligiimmik kiffartuunneqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq. Tamanna aamma kigutigissaarnermut atuuppoq. Kigutit peqqissuunerat inuup peqqissusaanut, nerisinnaaneranut, oqalussinnaaneranut aammalu inuuneq pitsaassusaanut pingaarutilimmik sunniuteqartarpoq.

Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqquteqaatinnut nr. 238/2025¹-mut akissutaanni uppersarsarpaat kigutit nakorsa qarnerup nunatsinni tamarmi unammillernartoqartoq. Akissummi ilaatigut erserpoq Ittoqqortoormiut ukiumut ataasiarluni, qaammat ataasiinnaq, kigutit nakorsaannit tikinneqartartut. Tamatuma kingorna innuttaasut qaammatini aqqaneq-marlunni najukkaminni kigutit nakorsaannit katsorsarneqarsinnaaneq ajorput, naak pisariaqartitsigaluarlutik.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut oqaatigaat kigutit nakorsa qarnerup aammalu nakorsa qarnerup ataatsimut isigalugu sulisussarsiortarnek ajornartorsiutaasoq.

Taamaattumik maanna aaqqissuussineq innuttaasunut tamaginnut naligiimmik periarfissaqartitsinersoq nalilersorneqarnissaa pisariaqarpoq.

Kigutit nappaatigisat katsorsarneqanngitsut peqqissutsimut allanut sunniuteqarsinnaapput. Anniarneq sivitsorsinnaavoq, nappaatit annertunerulersinnaapput, nerisinnaaneq, oqalussinnaaneq aammalu ulluinnarni inuuneq sunnerneqarsinnaallutik allaat kigutit annaaneqarsinnaasarlutik. Tamanna meeqqanut, inuusuttunut, inersimasunut utoqqarnullu tamanut atuuppoq.

¹ https://ina.gl/media/5mcpsdmy/238_2025_ittoqqortoormiini_peqqinnissaq_mettah_akissut.pdf

Najugaqarfik peqqinnissaqarfimmi kiffartuunneqarnissamut aalajangiisuusariaqanngilaq. Innuttaasut tamarmik akileraartartuupput, taamaattumillu najugaqarfitsik apeqqutaatinnagu sapinngisamik naligiinnerusumik kigutigissaarnikkut periarfissaqartinneqartariaqarput.

Naalakkersuisut atuuttumik aaqqissuussineq nalilersussavaat aammalu nutaanik aaqqiissutissanik imaqartumik nuna tamakkerlugu periusissiamik suliaqassallutik.

Periusissiami ilaatigut nalilersorneqarsinnaapput:

- kigutit nakorsaasa tikittarnerisa akulikinnerulersinneqarnissaat,
- angalasartunik kigutit nakorsaqaqfiulersitsinissamut periarfissat,
- pisariaqartitsisoqartillugu immikkut ittumik sullissinissamut periarfissat,
- digitalikkut siunnersuisarnerup imaluunniit allatigut teknologimik atuinerup annertusarnissaa,
- innuttaasut najukkaminni pisariaqartumik katsorsarneqarsinnaanngikkaangata kigutit nakorsaqaqfiusumut katsorsariartorlutik angalanissamut ikiorserneqarsinnaanerata,
- kiisalu kigutit nakorsaasa nuna tamakkerlugu agguataarneqarnerisa aammalu sullissinerup aaqqissuussaanerata pitsaanerulersinneqarnissaa.

Kigutit peqqissuunerat inuup ataatsip peqqissusaanut pingaaruteqarluinnarpoq. Taamaattumik najugaqarfik peqqinnissaqarfimmi sullissinermut aporfiusariaqanngilaq. Siunnersuut manna aqputigalugu Naalakkersuisut kigutigissaarnikkut sullissinerup naligiinnerulernissaa siunertaralugu atuuttumik aaqqissuussineq nalilersorlugulu siunissamut periusissiamik suliaqarnissaat anguniarneqarpoq.

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Siunnersuut maannakkut kigutit nakorsaqaqarnerup aaqqissuussaanerata nalilersorneqarneranut kiisalu nuna tamakkerlugu periusissiornermut allaffissornikkut isumalluutitik atuinnissamik pisariaqartitsissaaq. Sulinermi ilaatigut kigutit nakorsaqaqarnerup matussusiata, sulisussarsiornerup kiisalu sullissinermi nunap immikkoortuini assigiinngissutsit pillugit paasissutissanik katersineq nalilersuinerlu ingerlanneqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Sulineq 1-2 AC-årsværkinik, tassa miss. 500.000-1.000.000 koruuninik naleqassasooq nalilerneqarpoq, suliap annertussusia apeqqutaatillugu.

Aningaasatigut kingunerisinnaasat allat aatsaat pilersinnaapput, Naalakkersuisut periusissiaq tunngavigalugu suliniutitik aalajangersimasunik kingorna atuutsitsiniarlutik aalajangiippata.

Namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Siunnersuut nammineq namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut annertuunik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Periusissiap kingunerisaanik kingorna namminersorlutik kigutit nakorsaannik, angallassisartunik imaluunniit namminersorlutik inuussutissarsiortunik allanik suleqatigiinnermut aaqquissuussinerit nutaat pilersinneqassappata, tamanna namminersorlutik inuussutissarsiortunut suliaassanik nutaanik periarfissanillu pilersitsisinnaavoq.

Kingunerisassat qanoq annertutigissanersut periusissiap imarisaanut aammalu kingorna aalajangiunneqartunut apeqqutaassapput.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Siunnersuut nammineq innuttaasut aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut pitsaanngitsunik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Kigutigissaarnikkut naligiinnerusumik periarfissaqarnissaq akерlianik illoqarfinni nunaqarfinnilu kigutit nakorsaannik aalajangersimasumik sullissisoqanngitsuni najugaqartunut pitsaasunik kinguneqarsinnaavoq.

Katsorsarneqarnissamut akulikinnerusumik periarfissaqarnissaq, tassanngaannartumik pisariaqartitsisoqartillugu ikiorserneqarnissamut pitsaanerusumik periarfissaqarnissaq kiisalu pisariaqassappat angalanermut tapiiffigineqarsinnaaneq sumiiffiit akornanni kigutigissaarnikkut sullissinnermut periarfissat assigiinngissutaat annikillissinnaavaat.

Ungasinnerusoq isigalugu kigutit ajornartorsiutaasa siusinnerusukkuт katsorsarneqartarnissaat ajornartorsiutit annikitsut annertunerusunngorlutik katsorsarneqarnissamullu annertunerusumik pisariaqartitsilersinnaanerannik aarlerinartorsiorneq aamma annikillissinnaavaa.